

شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

سیدمحمد میرمحمدی شکتائی^۱

مهدی نیک‌روش^{۲*}

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۱۵

تاریخ ارسال: ۱۴۰۱/۰۱/۱۷

چکیده

شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی حسابداری، احتمال بکارگیری یک سیستم اطلاعاتی نامناسب را کاهش داده و به بهبود عملکرد و جلوگیری از مخاطراتی مانند زیان‌های مالی، اتلاف وقت و برطرف نشدن نیازها منجر می‌گردد. با این حال، تاکنون پژوهشی جامع پیرامون نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح، به عنوان بخشی بزرگ از سازمان‌های فعال در بخش عمومی کشور، صورت نگرفته است. بر همین اساس، پژوهش حاضر به شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی حسابداری این سازمان‌ها می‌پردازد. به این منظور، ابتدا ادبیات پژوهش مرور شده و سپس مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۰ خبره صورت پذیرفت که به روش تحلیل تم تجزیه و تحلیل گردیدند. در مرحله بعد، نتایج حاصل از مرور ادبیات و مصاحبه‌ها در قالب یک پژوهش پیمایشی و با طراحی یک پرسشنامه و مشارکت ۹۱ پاسخ‌دهنده مورد آزمون قرار گرفت. نتایج تحلیل‌های آماری نشان می‌دهد که سازمان‌های نیروهای مسلح (شامل سازمان‌های انتفاعی و غیرانتفاعی) دارای پنج نیاز اطلاعاتی حسابداری با اهمیت هستند. در انتها، این نیازها به روش آنتروپی شانون اولویت‌بندی گردید. تحلیل‌های این مرحله نشان می‌دهد که در سازمان‌های غیرانتفاعی و انتفاعی به ترتیب «تسهیل ارزیابی عملکرد» و «کمک به پاسخ‌گویی به ذینفعان» دارای بیشترین اولویت و «ایفای نقش در بودجه‌بندی» و «کنترل بودجه‌ای و نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی» دارای کمترین اولویت هستند. این یافته‌ها در طراحی، ارزیابی، انتخاب و بکارگیری سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در سازمان‌های نیروهای مسلح و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی به آنان کاربرد خواهد داشت.

واژگان کلیدی: نیازهای اطلاعاتی، سازمان‌های نیروهای مسلح، سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری.

^۱ دکتری حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل، مازندران، ایران.

(smohadammmohamadi@gmail.com)

^۲ دکتری حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی (ره)، تهران، ایران. نویسنده مسئول.

(m.nikraves67@gmail.com)

۱. مقدمه

رفع نیازهای اطلاعاتی دلیل اصلی وجود سیستم‌های اطلاعاتی است. در این میان، سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری برای رفع نیازهای اطلاعاتی مالی استفاده‌کنندگان این سیستم‌ها طراحی و توسط واحدهای گزارشگر ارزیابی، انتخاب و بکار گرفته می‌شوند. مروری کوتاه بر گزارش‌ها و چارچوب‌های مفهومی ارائه شده از سوی انجمن‌های حرفه‌ای حسابداری مانند چارچوب‌های مفهومی ارائه شده از سوی هیئت تدوین استانداردهای حسابداری ایالات متحده^۱ (۲۰۰۶)، چارچوب مفهومی هیئت تدوین استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۲ (۲۰۱۸) و چارچوب نظری سازمان حسابرسی (۱۳۸۶) در کشورمان نشان می‌دهد که به سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان یک منبع اطلاعاتی مهم در راستای رفع نیاز استفاده‌کنندگان نگریسته شده است. گزارشگری مالی برون‌سازمانی به ذینفعان، برای تصمیم‌گیری پیرامون سازمان و ارزیابی مسئولیت پاسخ‌گویی مدیران، از مهمترین دستاوردهای سیستم اطلاعاتی حسابداری است. همچنین ارائه اطلاعات به مدیران در راستای وظایف مدیریتی، مانند ارزیابی عملکرد، بودجه‌بندی، تصمیم‌گیری، هماهنگی و کنترل (آنتال^۳، ۲۰۰۵؛ دمسکی^۴، ۲۰۰۸)، از نمونه‌های بارز بکارگیری سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری سازمان است.

از آنجایی که فلسفه وجودی یک سیستم اطلاعاتی به رفع نیازهای اطلاعاتی وابسته است، شناسایی و اولویت‌بندی اصلی‌ترین نیازهای اطلاعاتی در طراحی، ارزیابی، انتخاب و بکارگیری یک سیستم اطلاعاتی مناسب اهمیت دارد. انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بدون در نظر گرفتن نیازهای اطلاعاتی مشکلاتی همچون عدم رفع نیازها، اتلاف منابع مالی، تحمیل مخارج جایگزینی با سیستم جدید، اتلاف زمان و توان منابع انسانی را در پی خواهد داشت (ابوموسی^۵، ۲۰۰۵؛ اسمیت و پواسا^۶، ۲۰۱۶). از سوی دیگر تناسب بین نیازهای اطلاعاتی و سیستم‌های اطلاعاتی سازمان به مزایایی مانند بهبود عملکرد منجر می‌گردد (قائمی و همکاران، ۱۳۹۱). در نتیجه برای کسب کامل منافع حاصل از بکارگیری سیستم در رفع نیازهای اطلاعاتی و جلوگیری از مشکلات بکارگیری یک سیستم نامطلوب، شناسایی و اولویت‌بندی اصلی‌ترین نیازهای اطلاعاتی حائز اهمیت است.

علاوه بر دلایل پیش‌گفته، سازمان‌های فعال در بخش عمومی، شامل سازمان‌های نیروهای مسلح با چالش‌های بیشتری در شناسایی نیازهای اطلاعاتی و بکارگیری سیستم‌های درخور برای رفع آنها روبه‌رو هستند. به عنوان مثال، پیچیدگی‌های ذاتی فعالیت‌های سازمان‌های بخش عمومی منجر به پیچیدگی عملیات سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری آنان می‌شود (اسمیت و پواسا، ۲۰۱۶). همچنین عوامل سیاسی (اسمیت و پواسا، ۲۰۱۶)، الزامات قانونی و حرفه‌ای (مانند قانون اساسی، قانون محاسبات عمومی و استانداردهای حسابداری بخش

¹ Financial Accounting Standards Board (FASB)

² International Accounting Standards Board (IASB)

³ Antal

⁴ Demski

⁵ Abu-Musa

⁶ Smith and Puaa

عمومی)، عوامل فرهنگی (برونو^۱، ۲۰۱۴)، پیشرفت فناوری، شرایط اقتصادی (اسمیت و پواسا، ۲۰۱۶) و تبعات سنگین رسوایی‌های مالی، از مهمترین چالش‌های سازمان‌های بخش عمومی در بکارگیری سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری هستند. علاوه بر این، محدودیت‌های کنونی پیش روی کشور در تأمین منابع مالی مربوط به فعالیت‌های دفاعی و خطیر بودن نقش سیستم‌های اطلاعاتی نیروهای مسلح در حفظ و حراست تمامیت کشور از مهمترین نشانه‌هایی است که اهمیت توجه به سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در راستای رفع نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های نیروهای مسلح کشور را خاطر نشان می‌سازد. بر همین اساس، پژوهش حاضر به شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. در این مسیر، پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به دو پرسش زیر است.

۱) سازمان‌های نیروهای مسلح ج.ا.ایران دارای چه نیازهای اطلاعاتی حسابداری هستند؟

۲) اولویت‌بندی میان نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح ج.ا.ایران به چه صورتی است؟ این پژوهش از دو منظر حائز اهمیت است. نخست، توجه به ضرورت شناسایی نیازهای اطلاعاتی سازمان‌ها در طراحی، ارزیابی، انتخاب و در نهایت بکارگیری سیستم‌های اطلاعاتی از یک سو و توجه به چالش‌های کنونی سازمان‌های بخش عمومی و به طور اخص سازمان‌های نیروهای مسلح کشور از سوی دیگر، اهمیت پژوهشی جامع در این زمینه را خاطر نشان می‌سازد. دوم، بررسی‌ها نشان می‌دهد که به رغم پژوهش‌های خارجی، پژوهش داخلی جامعی پیرامون موضوع صورت نگرفته است که پژوهش حاضر این خلأ را پر کرده و مسیر را برای پژوهش‌های بعدی پیرامون سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح کشور هموار می‌سازد.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱. مبانی نظری پژوهش

نیاز اطلاعاتی را به عنوان «بازشناسی موقعیتی که در آن دانش فرد برای برآوردن یک هدف کافی نیست» تعریف نموده‌اند (کیس^۲، ۲۰۰۶ به نقل از محبوب و حسن زاده، ۱۳۸۷). نیازهای اطلاعاتی تنها در سطح فردی مطرح نیست، بلکه سازمان‌ها هم برای ایفای وظایفی مانند تصمیم‌گیری به اطلاعات مفید نیازمند هستند (رامنی و همکاران^۳، ۲۰۱۲). نیاز اطلاعاتی سازمان‌ها به طور معمول از طریق سیستمی به نام سیستم اطلاعاتی مدیریت برطرف می‌گردد. سیستم اطلاعاتی مدیریت در برگیرنده سخت‌افزارها، نرم‌افزارها، پایگاه داده، رویه‌ها و منابع انسانی است که برای ایجاد اطلاعات مفید از طریق پردازش داده‌ها پیرامون سازمان با هم در ارتباط هستند (بریشا-شقیری^۴، ۲۰۱۴). سیستم‌های اطلاعاتی و منجمله سیستم اطلاعاتی مدیریت، شامل خرده سیستم‌هایی هستند که در راستای اهداف سیستم اصلی مبنی بر ایجاد اطلاعات مفید گام برمی‌دارند (رامنی و

¹ Bruno

² Case

³ Romney et al

⁴ Berisha-Shaqiri

همکاران، ۲۰۱۲). با توجه به اهمیت اطلاعات مالی، سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان یکی از اجزای اصلی سیستم اطلاعاتی مدیریت در سازمان‌ها نقش ایفا می‌نماید.

طبق نظر رامن‌ی و همکاران (۲۰۱۲)، سیستم اطلاعاتی حسابداری سیستمی برای جمع‌آوری، ثبت، ذخیره‌سازی و پردازش داده‌ها به منظور تهیه اطلاعات مالی برای تصمیم‌گیرندگان است. بنا بر باور آنان، چنین سیستمی می‌تواند در زمینه‌هایی مانند کاهش بهای، بهبود عملکرد سازمان، بهبود ساختارهای کنترل داخلی و بهبود فرآیندهای تصمیم‌گیری ایفای نقش نماید. همان‌گونه که باباجانی و همکاران (۱۳۸۸) خاطر نشان ساخته‌اند اهداف کلی حسابداری به طور معمول با تعیین ذینفع و نیازهای اطلاعاتی وی تدوین می‌شود. سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری هم بر اساس همین نیازها طراحی و پیاده‌سازی می‌شود؛ زیرا ایفای وظایف سازمانی نیازمند اطلاعات مفید است و گردآوری چنین اطلاعاتی در گرو تعیین مواردی مانند نیازهای اطلاعاتی و چگونگی جمع‌آوری و پردازش داده‌ها برای تولید اطلاعات مفید است (رامنی و همکاران، ۲۰۱۲).

تعیین نیازهای اطلاعاتی تا آنجا اهمیت دارد که در بسیاری از مدل‌های مربوط به طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، تعیین و رفع نیازهای اطلاعاتی به عنوان اولین عامل در این مسیر در نظر گرفته شده است. به عنوان مثال، مدل ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری ابوموسی (۲۰۰۵) نیازهای اطلاعاتی سازمان را به عنوان محرک اصلی مورد تأکید بسیار قرار داده و آن را در دو بخش بررسی نموده است. اول، نیازهای جاری سازمان که می‌تواند بر اساس اندازه سازمان و نوع فعالیت‌های آن متفاوت باشد. دوم، نیازهای آتی سازمان که بر اساس شرایط برون‌سازمانی مانند بازار و شرایط درون‌سازمانی مانند برنامه‌های آتی سازمان تعیین می‌گردند.

توجه به محیط فعالیت سازمان‌ها در تعیین نیازهای اطلاعاتی اهمیت دارد (باباجانی و همکاران، ۱۳۸۸). سازمان‌های بخش عمومی، به عنوان سازمان‌های مورد بررسی در پژوهش حاضر، در محیطی فعالیت می‌کنند که دارای ویژگی‌هایی مانند پررنگ بودن نقش سیاست (اسمیت و پواسا، ۲۰۱۶)، نظارت و الزامات قانونی متعدد در فعالیت‌ها و اثرگذاری معنادار عوامل فرهنگی بر فعالیت‌ها و تصمیمات (برونو، ۲۰۱۴) هستند. بنابراین سازمان‌های فعال در بخش عمومی کشورها، شامل سازمان‌های نیروهای مسلح، با توجه به اهداف شکل‌گیری خود و محیطی که در آن قرار دارند، دارای نیازهای اطلاعاتی منحصر به فردی در مقایسه با سازمان‌های بخش خصوصی می‌باشند. تلاش‌های پیشین صاحب‌نظران بخشی از مهمترین نیازهای اطلاعاتی این سازمان‌ها را تعیین نموده که در ادامه تبیین می‌گردند.

الف) پاسخ‌گویی: ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی^۱ در مقابل ذینفعان از پایه‌ای‌ترین نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های بخش عمومی است. باباجانی (۱۳۸۸) مسئولیت پاسخ‌گویی را وظیفه‌ای دانسته که در اجرای آن اشخاص دلایل و توضیحات قانع‌کننده‌ای برای ادای مسئولیت‌هایی که به عهده آنان محول گردیده است، فراهم نموده و گزارش‌های لازم ارائه می‌نمایند. از آنجایی که سازمان‌های بخش عمومی به طور معمول از بودجه عمومی استفاده می‌نمایند، باید در قبال کسب منابع، چگونگی مصرف آنها و نتایج به دست آمده از فعالیت‌ها پاسخ‌گو

^۱ Accountability

باشند. در این بین، سیستم اطلاعاتی حسابداری جریان اطلاعاتی برای ایفای این مسئولیت را در اختیار سازمان‌های بخش عمومی قرار می‌دهد و بدون وجود این سیستم عملاً ایفای این مسئولیت با شکست روبرو خواهد شد. بر همین اساس، بسیاری از انجمن‌های حرفه‌ای حسابداری مانند هیئت تدوین استانداردهای حسابداری دولتی ایالات متحده^۱ (۱۹۹۳) و فدراسیون بین‌المللی حسابداران^۲ (۲۰۰۸) این مفهوم را یکی از اصلی‌ترین محورهای حسابداری و گزارشگری مالی بخش عمومی دانسته‌اند. با این حال، ساختار نیروهای مسلح و ماهیت فعالیت‌های آن مانع از افزایش شفافیت عمومی در مورد منابع و دستاوردهای آن می‌گردد. به عنوان مثال، اگرچه دولت جمهوری خلق چین، به عنوان دومین نیروی نظامی جهان از نظر مخارج نظامی، بودجه نیروهای مسلح خود را افشا می‌نماید ولی سازمان‌ها و نهادهای خارجی و بین‌المللی مانند وزارت دفاع ایالات متحده و مرکز بین‌المللی مطالعات راهبردی^۳ برآوردهای کاملاً متفاوت و بالاتری نسبت به ارقام رسمی اعلام شده از سوی دولت چین دارند. این امر می‌تواند ناشی از عواملی مانند نمایش ناقص مخارج به صورت عامدانه و یا طبقه‌بندی فعالیت‌های نیمه نظامی (مانند تحقیق و توسعه یا ساخت و ساز) در قالب فعالیت‌های سایر دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرایی آن کشور باشد (تیان و سو^۴، ۲۰۲۱). بنابراین باید مبانی و حدود پاسخ‌گویی را با توجه به فعالیت‌های چنین سازمان‌هایی مشخص نمود.

ب) بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای: فونل و چواستیاک^۵ (۲۰۱۰) با مرور تاریخ نیازهای اطلاعاتی مالی نشان داده‌اند که سیستم حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح کشورها طی بیش از یک قرن اخیر شاهد تغییرات گسترده‌ای بوده است. به عنوان مثال، ارتش بریتانیا از اواخر قرن هیجدهم از دخالت در امور اقتصادی و تأمین مستقیم منابع خود بازداشته شد. بنابراین تمام بار مالی سنگین ارتش به دوش بودجه عمومی و در واقع به عهده شهروندان بود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که به رغم نظام کنترل بودجه سختگیرانه دولت بریتانیا، ارتش چندان مورد بررسی‌ها قرار نمی‌گرفت. تا ابتدای قرن بیستم، تناقض استفاده کلان از بودجه و عدم بررسی و پاسخ‌گویی در قبال آن ادامه داشت. با این حال، با گذر زمان شرایط تغییر نمود و این واحدها هم مورد بررسی‌های سختگیرانه برای کنترل بودجه و پاسخ‌گویی در قبال منابع و نتایج قرار می‌گیرند. به نظر می‌رسد که در حال حاضر تأکید بر سیستم اطلاعاتی حسابداری با اهدافی مانند پاسخ‌گویی نیروهای مسلح در قبال منابع دریافتی و نیز دستاوردهای کسب شده از طریق مصرف منابع مورد تأکید است. به عنوان مثال، طبق فصل ۶ گزارش سالانه وزارت دفاع ملی تایوان (۲۰۱۵)، نیروهای مسلح این کشور به دنبال تجدید ساختار سیستم حسابداری بوده است. هدف از این تجدید ساختار، یکپارچه نمودن سلسله مراتب سیستم حسابداری با ساختارهای بودجه‌بندی می‌باشد.

¹ Governmental Accounting Standards Board (GASB)

² International Federation of Accountants (IFAC)

³ The International Institute of Strategic Studies

⁴ Tian and Su

⁵ Funnell and Chwastiak

ج) بهایابی: محاسبه بهای تمام شده کالا، خدمات و فعالیت‌های سازمان‌ها از اصلی‌ترین وظایف سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری است. سیستم‌های حسابداری می‌تواند در بهبود کیفیت، عملکرد و مدیریت بها و هزینه‌ها نقش آفرینی کنند (رامنی و همکاران، ۲۰۱۲). بنابراین وجود یک سیستم بهایابی در سازمان‌ها، اعم از بخش عمومی یا خصوصی، مورد تأکید می‌باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که با آغاز قرن بیستم بر بکارگیری سیستم‌های حسابداری برای مدیریت مخارج و بهبود عملکرد نیروهای مسلح هم تأکید بیشتری شده است (فونل و چواستیاک، ۲۰۱۰). بررسی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری نیروهای مسلح نشان می‌دهد که این وضعیت در قرن بیست و یکم نیز ادامه دارد. به عنوان مثال، نیروهای مسلح تایوان (۲۰۱۵) به دنبال پیاده‌سازی یک سیستم بهای تمام شده بود که بتواند داده‌ها را از زوایای متفاوت (مانند منابع انسانی، تعمیرات و نگهداری، کنترل بها، و ادغام منابع) تجزیه و تحلیل کند. چنین سیستم مرجعی برای تصمیم‌گیری و نیز مرور بهای تمام شده لازم در مراحل مختلف پروژه‌ها و برنامه‌ها به کار خواهد رفت. طبق گزارش سال ۲۰۱۹، سیستم حسابداری برای بودجه‌بندی عملکرد بکار رفته و سیستم بهایابی هم ایجاد و به افزایش کارایی منجر شده است (گزارش سالانه وزارت دفاع ملی تایوان، ۲۰۱۹).

د) تسهیل ارزیابی عملکرد: سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به واسطه بهایابی و مدیریت مخارج، نه به عنوان ابزاری که صرفاً برای پاسخ‌گویی به جامعه مورد استفاده است بلکه به عنوان وسیله‌ای جهت بهبود عملکرد در درون سازمان، مورد تأکید قرار گرفته‌اند. گزارش‌های ارزیابی عملکرد هم در درون سازمان‌ها (دمسکی، ۲۰۰۸) و هم در جریان ارائه اطلاعات به بیرون سازمان‌ها (فونل و چواستیاک، ۲۰۱۰) نقشی فعال ایفا می‌کنند. به عنوان مثال، مرور گزارش ارزیابی عملکرد وزارت دفاع بریتانیا (۲۰۱۹) نشان می‌دهد که همانند سایر کشورهای که به دنبال پیاده‌سازی نظام‌های ارزیابی عملکرد نوین در بخش عمومی هستند، استفاده از اطلاعات مالی در کنار شاخص‌های مبتنی بر جنبه‌های غیرمالی عملکرد، نقشی پررنگ را در ارزیابی عملکرد سازمان‌های نیروهای مسلح این کشور بازی می‌کند.

ه) اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری: مهم‌ترین نقش سیستم اطلاعاتی حسابداری در بسیاری از سازمان‌های فعال در بخش خصوصی ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی است (رامنی و همکاران، ۲۰۱۲). در مقابل، فلسفه وجودی سازمان‌های بخش عمومی بر ویژگی‌های دیگری مانند مسئولیت تأمین امنیت و رفاه عمومی، تاثیرپذیری از فرآیندهای سیاسی، ساختار تأمین منابع مالی عمومی، سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی، مسئولیت در برابر رسانه‌های عمومی، و الزامات بودجه‌ای تأکید دارد (سازمان حسابرسی، ۱۳۹۴). با این حال، سیستم اطلاعاتی حسابداری این سازمان‌ها می‌تواند برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی در راستای همین ویژگی‌ها مورد استفاده قرار گیرد. به عنوان مثال بوجاکی^۱ (۲۰۱۰) نشان داده است که چگونه دولت کانادا در اوایل قرن نوزدهم برای ایجاد زیرساختی نظامی با اهداف امنیتی، یک رویه بررسی هزینه-منفعت را طی نموده است. همان‌گونه که بوجاکی (۲۰۱۰) خاطر نشان ساخته است بکارگیری اطلاعات حسابداری در این زمینه با مفروضات

^۱ Bujaki

و رویه‌های مرسوم در کسب و کارهای انتفاعی تفاوت داشته و به واسطه تفاوت در ماهیت امور نظامی با امور تجاری، استفاده دولت کانادا از اطلاعات سیستم حسابداری با چالش‌هایی روبرو بوده است. با این حال، سیستم حسابداری توانست اطلاعات مفیدی برای تصمیم‌گیری در مورد ایجاد یک زیرساخت نظامی را فراهم نموده و پشتوانه محکمی برای تصمیم اتخاذ شده فراهم آورد. علاوه بر این، بخشی از سازمان‌های نیروهای مسلح به فعالیت‌های انتفاعی اشتغال دارند و از این حیث همانند سازمان‌های بخش خصوصی به اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی نیازمند هستند.

۲-۲. پیشینه پژوهش

شناسایی نیازهای اطلاعاتی حسابداری و کاربردهای سیستم اطلاعاتی حسابداری در رفع این نیاز در پژوهش‌های پیشین داخلی و خارجی مورد بررسی قرار گرفته است که در ادامه به مهمترین آنها اشاره می‌شود. باباجانی و چهارده چریکی (۱۳۹۱) در پژوهش خود به شناسایی استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی شهرداری‌ها، نیازهای اطلاعاتی و اهداف آنها از استفاده از این گزارش‌ها پرداختند. بررسی پیمایشی آنان نشان داد که اعضای شورای اسلامی شهر، مدیران ارشد شهرداری، مشاوران و تحلیل‌گران و وزارت کشور مهمترین استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی شهرداری‌ها، به عنوان سازمانی بزرگ در بخش عمومی کشور هستند که برای رفع نیاز اطلاعاتی خود پیرامون عملکرد شهرداری‌ها از گزارش‌ها استفاده می‌نمایند.

قائمی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی همترازی (تناسب) سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری با نیازهای اطلاعاتی و تأثیر آن بر عملکرد شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ پرداختند. نتایج مربوط به پاسخ‌های دریافتی از ۹۳ مدیر مالی شرکت‌ها نشان می‌دهد که میزان همترازی سیستم‌ها با نیازهای اطلاعاتی در میان شرکت‌ها تفاوت معنادار دارد. همچنین همترازی بیشتر به افزایش بازده حقوق صاحبان سهام، نسبت قیمت به سود، کاهش خطای پیش‌بینی سود و افزایش سرعت ارائه اطلاعات مالی منجر گردد.

ریاضی و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی اثر معیارهای حسابداری سرمایه انسانی بر بهره‌وری آنها در سازمان‌های نیروهای مسلح پرداختند. پژوهش پیمایشی آنان با مشارکت ۵۸ پاسخ‌گو نشان داد که حسابداری سرمایه انسانی بر بهره‌وری کارکنان نیروهای مسلح به گونه‌ای مثبت و معنادار اثرگذار است. این امر نشان می‌دهد که سازمان‌های نیروهای مسلح با بهبود معیارهای مالی سرمایه انسانی می‌توانند بهره‌وری بالاتری را کسب نمایند. عمادی و حجتی فرد (۱۳۹۹) به امکان‌سنجی بودجه‌بندی عملکرد در نیروهای مسلح کشور با رویکرد ارتقای بهره‌وری پرداختند. مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان به شکل‌گیری یک مدل برای بودجه‌بندی عملکرد در سازمان‌های نیروهای مسلح منجر گردید. سپس به منظور امکان‌سنجی، مدل طراحی شده در قالب یک پرسشنامه در اختیار پاسخ‌گویان قرار گرفت. بخشی از نتایج نشان می‌داد که برای استقرار این سیستم بودجه‌بندی امکاناتی مانند امکانات نرم‌افزاری، برنامه‌ها و بهایابی کالا و خدمات به میزان کافی در سازمان‌ها وجود ندارد و کارکنان برای استقرار چنین سیستمی مقاومت می‌نمایند. همچنین پژوهش خاطرنشان ساخته که برای استقرار

بودجه‌بندی عملکرد به بهبود سیستم اطلاعاتی حسابداری نیاز وجود دارد. در مجموع، این یافته‌ها از اهمیت سیستم اطلاعاتی حسابداری در زمینه تحول در نظام بودجه‌بندی حکایت دارد.

آنتال (۲۰۰۵) به امکان‌سنجی پیاده‌سازی سیستم ارزیابی عملکرد بر اساس چارچوب‌های کنونی در نیروهای مسلح مجارستان پرداخته است. از آنجایی که سیستم اطلاعاتی حسابداری یکی از ابزارهای اصلی ارزیابی عملکرد به شمار می‌رود، در بخشی از تحقیق ساختار سیستم مذکور در نیروهای مسلح مجارستان بررسی شده است. نتایج نشان داد که استفاده از مبنای نقدی حسابداری، استفاده از سیستم‌های حسابداری مجزا در هر سازمان و عدم بکارگیری سیستم‌های حسابداری مدیریت از مهمترین ویژگی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری هستند که در پیاده‌سازی سیستم ارزیابی عملکرد نیروهای مسلح مجارستان اختلال ایجاد می‌کنند.

برونو^۱ (۲۰۱۴) به بررسی اصلاحات اساسی در سیستم اطلاعات حسابداری بخش عمومی ایتالیا پرداخته است. در این مسیر وی با پیگیری یک تحقیق موردی و با بکارگیری الگویی مبتنی بر سه دسته عامل شامل شرایط زمینه، فعالان و فرآیند این اصلاحات را بررسی نموده است. مطالعه وی از آن حکایت دارد که دولت برای دستیابی به یک هماهنگی میان سیستم‌های بودجه و حسابداری به دنبال اصلاحات است. در میان شرایط زمینه می‌توان رکود بین‌المللی، مدیریت نوین بخش عمومی، اصلاح هماهنگ‌سازی، ارتباط با سایر کشورهای اروپایی و اصلاح ساختار مالی فدرال را اصلی‌ترین علل اصلاحات دانست. ساختار اداری، کارکنان، فرهنگ و ترکیب سازمانی این اصلاحات را دربرمی‌گیرد. علاوه بر این، کمبود منابع و قوانین بودجه‌بندی و حسابداری ایتالیا دو عامل زمینه‌ای مهم در این مورد هستند.

رامدانی و یادیاتی^۲ (۲۰۱۸) در بخشی از تحقیق خود پیرامون عوامل مؤثر بر انضباط بودجه‌ای، به بررسی کیفیت سیستم اطلاعاتی حسابداری و اثر آن بر انضباط بودجه‌ای در وزارت امور خارجه اندونزی پرداخته‌اند. یافته‌های آنان با استفاده از تجزیه و تحلیل داده‌ها با رویکرد معادلات ساختاری حاکی از اثرگذاری کیفیت سیستم اطلاعاتی حسابداری بر انضباط بودجه‌ای است. در نتیجه رفع نیازهای بودجه‌ای دستگاه‌های اجرایی باید در انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری لحاظ گردد.

کوانگ هوی و کین پوک^۳ (۲۰۲۰) به بررسی آثار سیستم اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد پایدار در بخش عمومی ویتنام پرداختند. مطالعه آنان سیستم اطلاعاتی حسابداری را از اثر بخشی چهار بخش ورود داده‌ها، فرایند پردازش داده‌ها، ذخیره‌سازی داده‌ها و صورتهای مالی بررسی نموده است. تحقیق آنان با یک رویکرد پیمایشی و با مشارکت ۸۸۳ حسابدار فعال در سازمان‌های بخش عمومی صورت گرفت. نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیونی به روش سیستم معادلات ساختاری از اثر مثبت و معنادار هر چهار بخش در پایداری عملکرد بخش عمومی و در نتیجه نقش بااهمیت سیستم اطلاعاتی حسابداری در توسعه حکایت دارد.

¹ Bruno

² Ramdany and Yadiati

³ Quang Huy, Ph. And Kien Puch

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر یک پژوهش کاربردی در حوزه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های فعال در بخش عمومی است که در آن برای پاسخ‌گویی به سؤالات تحقیق از یک رویکرد ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده شده است. قلمرو مکانی تحقیق سازمان‌های نیروهای مسلح ج.ا.ا. می‌باشد. در تحقیق حاضر و طبق ماده ۱ آیین‌نامه انضباطی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، نیروهای مسلح به ستاد فرماندهی کل قوا، ارتش، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی انتظامی، وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته اطلاق می‌گردد. این سازمان‌ها عموماً دارای ماهیت غیرانتفاعی (مانند نیروهای ارتش و یا سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) و یا انتفاعی (مانند سازمان اتکا) هستند. مراحل پژوهش حاضر در شکل شماره (۱) نشان داده شده‌اند. در ابتدا با مرور ادبیات مهمترین نیازهای اطلاعاتی سازمان‌ها در بکارگیری سیستم اطلاعاتی حسابداری شناسایی می‌شود. سپس، با هدف شناسایی سایر نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های نیروهای مسلح کشور و توجه به بستر بومی آن، مصاحبه‌هایی نیمه ساختاریافته با خبرگان صورت گرفته و به روش تحلیل تم تجزیه و تحلیل می‌گردد. پس از شناسایی نیازهای اطلاعاتی بر اساس ادبیات و مصاحبه‌های صورت گرفته، پژوهش به یک مدل نیازهای اطلاعاتی دست می‌یابد. سپس برای آزمون مدل روش پیمایشی استفاده شده و مدل در قالب یک پرسش‌نامه در معرض نظرات خبرگان قرار می‌گیرد. پس از دستیابی به مدل نهایی، با استفاده از یک رویکرد کمی، روش آنتروپی شانون، نیازهای اطلاعاتی اولویت‌بندی می‌شوند. ویژگی‌های هر مرحله، شامل حجم و روش نمونه‌گیری، ابزار جمع‌آوری گردآوری داده‌ها، ابزار تجزیه و تحلیل آنها و سنجش اعتبار ابزارها در ادامه مطرح می‌گردند.

شکل شماره (۱) مراحل پژوهش حاضر در یک نگاه

منبع: نگارندگان پژوهش

۳-۱. مروری بر ادبیات

در ابتدا به گونه‌ای هدفمند به مرور ادبیات موضوعی اقدام گردید. در این مسیر، تمرکز اصلی بر مطالعات و پژوهش‌هایی بود که نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها، به ویژه سازمان‌های فعال در بخش عمومی و به طور خاص نیروهای مسلح، را مورد واکاوی قرار داده باشند. دستاورد این مرحله شناسایی بخشی از نیازهای اطلاعاتی است که در کنار یافته‌های مرحله مصاحبه مدل نیازهای اطلاعاتی حسابداری را شکل می‌دهند.

۳-۲. مصاحبه‌ها و تحلیل تم

پس از مرور ادبیات، برای کشف سایر نیازهای اطلاعاتی که می‌تواند با عنایت به شرایط بومی در مدل قرار گیرد، از مصاحبه با خبرگان استفاده و به روش تحلیل تم تجزیه و تحلیل گردید. تحلیل تم یک رویکرد کیفی و استقرایی است که هدف آن کمک به درک معانی در مجموعه پیچیده‌ای از داده‌ها با بکارگیری تم‌ها یا مقوله‌هایی از داده‌های خامی مانند متن مصاحبه است (تامس^۱، ۲۰۰۶). تم شامل مورد مهمی پیرامون داده‌ها در ارتباط با سؤال تحقیق است، و برخی از سطوح پاسخ‌های منسجم یا معنایی درون مجموعه داده‌ها را نشان می‌دهد (براون و کلارک^۲، ۲۰۰۶). هدف از بکارگیری تحلیل تم در این پژوهش تلخیص هدفمند مصاحبه‌ها، ایجاد ارتباط شفاف بین پرسش اول پژوهش و یافته‌های برخاسته از تلخیص داده‌ها، و در نهایت با ترکیب این یافته‌ها و موارد شناسایی شده از ادبیات، طراحی یک مدل در پاسخ‌گویی به پرسش نخست پژوهش است.

در فرآیند مصاحبه نمونه‌گیری به روش گلوله برفی صورت گرفت. در این روش، یک پاسخ‌دهنده پاسخ‌دهندگان بعدی را به محقق معرفی می‌نماید (ببی^۳، ۲۰۰۷). به این منظور، پس از اجرای نخستین مصاحبه‌ها با خبرگان اولیه شناسایی شده، سایر خبرگان از سوی مصاحبه‌شوندگان معرفی می‌گردند تا در مصاحبه‌های بعدی از نظرات آنان استفاده گردد. نمونه‌گیری در روش‌های کیفی به طور معمول هدفمند بوده و مصاحبه‌ها تا آنجایی ادامه پیدا می‌کنند که هیچ مفهوم تازه‌ای از مصاحبه استخراج نگردد. با رسیدن به این حالت، که اشباع نظری نامیده می‌شود، فرآیند مصاحبه‌ها قطع می‌گردد (فلیک^۴، ۲۰۰۶). از آنجایی که مراحل جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آنها در تحقیقات کیفی به طور همزمان صورت می‌پذیرد، محقق از دستیابی اشباع نظری آگاه می‌شود. در تحقیق حاضر، ابتدا مصاحبه‌های اول بر اساس معیارهایی مانند آشنایی عمیق خبره با سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح و در دسترس بودن خبرگان اجرا گردید. در ادامه، از هر خبره درخواست شد تا خبرگان دیگری را برای مصاحبه‌های بعدی به محقق معرفی نمایند. تجزیه و تحلیل داده‌ها همزمان با اجرای مصاحبه‌ها صورت می‌گرفت تا بخش‌های نیازمند تحقیق بیشتر و نیز دستیابی به اشباع نظری مشخص گردند. مصاحبه‌های پایانی از دستیابی به اشباع نظری حکایت داشت و در نهایت این مرحله پژوهش پس از مصاحبه با ۱۰ خبره پایان پذیرفت. جدول شماره (۱) اطلاعات مربوط به خبرگان مصاحبه‌شونده را ارائه می‌دهد.

جدول شماره (۱) ویژگی‌های مصاحبه‌شوندگان

¹ Thomas

² Braun and Clarke

³ Babbie

⁴ Flick

شماره خبره (مصاحبه)	تحصیلات	سمت شغلی
۱	دانشجوی دکتری	حسابرس دیوان محاسبات
۲	کارشناسی ارشد	کارشناس فناوری اطلاعات و ارتباطات در یک هلدینگ نیروهای مسلح
۳	کارشناسی ارشد	کارشناس مالی در یک هلدینگ نیروهای مسلح
۴	دکتری	عضو هیئت علمی دانشگاه و طراح سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری
۵	دکتری	مشاور مالی و اقتصادی سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح
۶	کارشناسی ارشد	معاون حسابرسی رعایت سازمان حسابرسی ودجا
۷	دکتری	عضو هیئت علمی دانشگاه
۸	دکتری	عضو هیئت علمی دانشگاه و مدیر یک شرکت عرضه کننده سیستم‌های اطلاعاتی
۹	کارشناسی ارشد	سرپرست هیئت حسابرسی دیوان محاسبات در ناجا
۱۰	کارشناسی ارشد	کارشناس مالی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

منبع: یافته های پژوهش

طبق جدول شماره (۱)، ۴ خبره دانش آموخته دکتری، ۱ خبره دانشجوی دکتری و ۵ خبره دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند. همچنین مروری بر سمت‌های شغلی آنان نشان می‌دهد که خبرگان دارای تخصص و جایگاه‌های شغلی متنوع و مرتبطی هستند که به توجه همه‌جانبه به شرایط بستر و تعمیق یافته‌های پژوهش منجر می‌گردد. شایان ذکر است که مصاحبه‌ها در فاصله زمانی اسفند ۱۳۹۹ تا تیر ۱۴۰۰ صورت گرفته است. بخشی از مصاحبه‌ها با مراجعه حضوری و تعدادی از آنها به صورت ارتباط صوتی و تصویری اینترنتی انجام شد. در حین مصاحبه، پرسش‌هایی همسو با پرسش نخست پژوهش از خبرگان پرسیده و حسب مورد پرسش‌های فرعی و تکمیلی دیگری مطرح می‌شد. پس از هر مصاحبه، تجزیه و تحلیل آن آغاز می‌گردید. در ابتدا صدای ضبط شده و یادداشت‌های صورت گرفته حین مصاحبه در رایانه مکتوب می‌شد تا در تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها به روش تحلیل تم بکار رود. سپس همان‌گونه که تامس (۲۰۰۶) و کرسول^۱ (۲۰۰۷) در فرایند تحلیل‌های کیفی خاطر نشان نموده‌اند بررسی و کدگذاری کلی متون آغاز و اولین مفاهیم (کدها) استخراج گردید. سپس طبقه‌بندی و تفسیر مفاهیم صورت گرفت که طی آن طبقات شامل تم اصلی، تم‌های فرعی و خرده مضامین (مفاهیم) طبقه‌بندی شدند. تم‌های اصلی طبقات عمومی‌تری از مفاهیم هستند، در حالی که مفاهیم در پایین ترین سطح و از مطالعه چند باره متن مصاحبه‌ها حاصل می‌گردند (تامس، ۲۰۰۶). تحلیل متن مصاحبه‌ها در نرم‌افزار MAX-QDA انجام شد.

برای سنجش و حفظ اعتبار تحلیل صورت گرفته از روش کنترل اعضا (کرسول، ۲۰۰۷) استفاده گردید. به این منظور، در بخشی از مصاحبه‌ها تحلیل‌های اولیه پژوهشگران از مصاحبه‌های قبلی به خبرگان ارائه و نظرات آنان دریافت می‌گردید. به ویژه در مصاحبه‌های پایانی و وجود شواهدی مبنی بر دستیابی به اشباع نظری، بخشی از مصاحبه‌های پایانی به ارائه تحلیل‌های مبتنی بر مصاحبه‌های قبلی اختصاص یافت و نظرات اصلاحی

¹ Creswell

دریافت شد. همچنین پس از اتمام روند مصاحبه‌ها و تجزیه و تحلیل کامل آنها، مدل نهایی برخاسته از مصاحبه‌ها مجدداً به سه نفر از خبرگان ارائه شد که با تأیید مدل از سوی آنان همراه بود.

۳-۳. روش پیمایشی

پس از طراحی مدل بر اساس ادبیات و مصاحبه‌ها، مدل در قالب یک پژوهش پیمایشی مورد آزمون قرار گرفت. روش پیمایشی روشی کمی است که پژوهشگر طی آن به دنبال توصیف نگرش‌ها، افکار، رفتارها یا ویژگی‌های جامعه از طریق نوعی پیمایش در جامعه می‌باشد (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۴). روش پیمایشی برای آزمون مدل طراحی شده مناسب است، زیرا با پویش نظرات، نگرش‌ها و افکار پیرامون مدل، نیازهای اطلاعاتی حسابداری نیروهای مسلح به صورت عینی (کمی) مورد توافق قرار می‌گیرد.

در مرحله پیمایشی از روش نمونه‌گیری قضاوتی استفاده شد. در نمونه‌گیری قضاوتی، افرادی در نمونه قرار می‌گیرند که برای اطلاعات مورد نیاز در بهترین موقعیت قرار دارند. بنابراین طرح نمونه‌گیری مورد اشاره هنگامی مورد استفاده قرار می‌گیرد که طبقه محدودی از افراد دارای اطلاعاتی هستند که محقق در جستجوی آنهاست (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۴). در این تحقیق، به پیروی از باباجانی (۱۳۷۸)، خبرگان مشارکت‌کننده در مرحله پیمایشی بر اساس ویژگی‌های سه‌گانه «حضور نمایندگان گروه‌های متخصص»، «آگاهی عمیق از موضوع تحقیق» و «وسعت نظر و آگاهی»، از میان متخصصان شاغل در سه گروه شامل (۱) مدیران و معاونین مالی و ذیحسابان شاغل در سازمان‌های نیروهای مسلح، (۲) مدیران و حسابرسان ارشد دیوان محاسبات و سازمان حسابداری دارای تجربه در سازمان‌های نیروهای مسلح، و (۳) اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها که دارای تخصص و تجربه پیرامون سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و سازمان‌های بخش عمومی و نیروهای مسلح هستند، انتخاب گردیدند. در نهایت، ۱۱۰ خبره که پژوهشگر امکان دسترسی و ارسال پرسشنامه به آنان را داشت به عنوان اعضای نمونه قرار گرفتند. پس از ارسال پرسشنامه و پیگیری‌های مکرر و دریافت پاسخ‌ها، ۹۱ پرسشنامه وارد مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها شدند. تعداد خبرگان مشارکت‌کننده در مرحله پیمایشی بسیار بیشتر از حجم نمونه تحقیقات اخیر این حوزه مانند عمادی و حجتی فرد (۱۳۹۹) با ۴۰ مشارکت‌کننده و روضه‌ای و همکاران (۱۳۹۹) با ۲۵ مشارکت‌کننده می‌باشد. ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان در جدول شماره (۲) ارائه شده است.

جدول شماره (۲) ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان مرحله پیمایشی

ویژگی	طبقه‌بندی	فراوانی (نفر)	فراوانی نسبی (درصد)
جنسیت	زن	۱۳	۱۴/۳
	مرد	۷۸	۸۵/۷
تحصیلات	کارشناسی	۴	۴/۴
	کارشناسی ارشد	۵۲	۵۷/۱
	دانشجوی دکتری	۹	۹/۹
	دکتری	۲۶	۲۸/۶
مدت سابقه شغلی	کمتر از ۱۰ سال	۲۵	۲۷/۵

ویژگی	طبقه‌بندی	فراوانی (نفر)	فراوانی نسبی (درصد)
محل خدمت	بین ۱۰ تا ۲۰ سال	۴۰	۴۴
	بیشتر از ۲۰ سال	۲۶	۲۸/۵
	سازمان‌های نیروهای مسلح	۳۴	۳۷/۴
	نهادهای نظارتی	۳۵	۳۸/۵
	عضو هیئت علمی دانشگاه	۲۲	۲۴/۱

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول شماره (۲)، حدود ۱۴ درصد پاسخ‌گویان زن و ۸۶ درصد مرد بوده‌اند. با توجه به تعداد بسیار بیشتر آقایان شاغل سازمان‌های نیروهای مسلح در مقایسه با خانم‌ها، مشارکت بیشتر آنان در نمونه تحقیق حاضر امری طبیعی بوده و ریشه در سویه‌دار بودن فرآیند نمونه‌گیری تحقیق نداشته است. از حیث مدرک تحصیلی، بیشترین و کمترین فراوانی مربوط به کارشناسی ارشد و کارشناسی (به ترتیب با ۵۲ و ۴ نفر) است. ۴۴ درصد پاسخ‌گویان بین ۱۰ تا ۲۰ سال سابقه شغلی داشتند که بیشترین میزان فراوانی را از این نظر داشت. همچنین از نظر محل خدمت، نهادهای نظارتی و سازمان‌های نیروهای مسلح با فراوانی نسبی تقریباً برابر و در حدود ۳۸ درصد نمونه و بیشتر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها با فراوانی حدود ۲۴ درصد در پیمایش مشارکت داشته‌اند.

پرسشنامه پیمایشی بر اساس مدل برخاسته از ادبیات و مصاحبه‌ها و به صورت بسته پاسخ طراحی گردید. پرسشنامه دارای سه بخش اصلی شامل نامه درخواست همکاری، اطلاعات فردی پاسخ‌دهنده، و پرسش‌های اصلی پرسشنامه (شامل اظهار نظر در مورد ۱۲ گویه پیرامون نقش سیستم اطلاعاتی حسابداری در رفع نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح) بود. مشارکت‌کنندگان نظر خود پیرامون یک گویه را در قالب طیف لیکرت ۵ تایی (از گزینه «کاملاً مخالف» با امتیاز ۱ تا گزینه «کاملاً موافق» با امتیاز ۵) ارائه می‌دادند. جدول شماره (۳) ساختار پرسش‌های اصلی پرسش‌نامه را ارائه می‌دهد.

جدول شماره (۳) ساختار پرسش‌نامه مرحله پیمایشی

نوع سازمان	نیازهای اطلاعاتی حسابداری	شماره گویه
سازمان‌های غیرانتفاعی	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	۱
	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۲
	ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	۳
	کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۴
	تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۵
	تسهیل ارزیابی عملکرد	۶
سازمان‌های انتفاعی	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	۷
	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۸
	ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	۹
	کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۱۰
	تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۱۱

نوع سازمان	نیازهای اطلاعاتی حسابداری	شماره گویه
	تسهیل ارزیابی عملکرد	۱۲

منبع: یافته‌های پژوهش

برای بررسی پایایی پرسشنامه از معیار آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه برابر با $0/838$ است که از حداقل مقدار قابل قبول $0/7$ (مومنی و فعال قیومی، 1390) بالاتر است و لذا پرسشنامه پایایی بسیار مطلوبی دارد. روایی پرسشنامه از دو منظر محتوا و سازه بررسی گردید. برای برقراری روایی محتوا، نسخه اولیه پرسشنامه میان سه نفر از خبرگان توزیع، و نارسایی‌های محتوایی شناسایی و رفع گردید. برای روایی سازه از روش تحلیل عاملی تأییدی^۱ استفاده گردید. از آنجایی که تعداد مشارکت‌کنندگان (۹۱ نفر) نمونه بزرگی را در بر نمی‌گیرد، تحلیل عاملی داده‌ها با رویکردهای معمول منجر به تفاسیر نادرستی خواهد شد. بر همین اساس، پژوهش حاضر برای تحلیل عاملی تأییدی از رویکرد حداقل مربعات جزئی^۲ (PLS) که روشی مناسب برای این حجم نمونه است (داوری و رضازاده، 1392)، استفاده می‌نماید. تحلیل عاملی به دنبال محاسبه ضرایب عاملی سازه‌ها است که مقدار آن باید بیشتر از $0/5$ باشد (همان منبع). برای آن که ضریب محاسبه شده قابل باور باشد، به برقراری شرایط دیگری شامل پایایی برای هر سازه (بالاتر بودن آلفای کرونباخ از $0/7$)، پایایی ترکیبی (بالاتر بودن ضریب پایایی ترکیبی هر سازه از $0/7$)، روایی همگرا (بالاتر بودن میانگین واریانس استخراج شده^۳ (AVE) هر سازه از $0/5$) و روایی واگرا (بیشتر بودن همبستگی شاخص‌های مرتبط با یک سازه در مقایسه با سازه‌های دیگر که در این پژوهش به روش فورنل و لارکر^۴ (1981) بررسی می‌شود) نیاز است (داوری و رضازاده، 1392). نتایج تحلیل عاملی حاکی از برقراری روایی سازه پرسشنامه بود که جزئیات نتایج آن در بخش تجزیه و تحلیل داده‌ها ارائه می‌گردد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در مرحله پیمایشی، از آزمون آماری میانگین تک نمونه‌ای (آزمون t) استفاده گردید. پس از تخمین آماری، مقدار و سطح معناداری آماره t مقایسه میانگین مشاهدات هر گویه با مقدار میانگین مورد انتظار (عدد ۳) با مقدار بحرانی آماره و سطح خطای ۵ درصد مقایسه می‌گردد. در صورت بزرگتر بودن مقدار آماره از مقدار بحرانی و کوچکتر بودن سطح معناداری از خطای ۵ درصد آشکار می‌شود که مشارکت‌کنندگان با گویه موافق بوده‌اند و حضور آن نیاز اطلاعاتی در مدل مورد تأیید خبرگان قرار دارد. برای محاسبه ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه و آزمون میانگین جامعه از نسخه ۲۵ نرم‌افزار SPSS و برای تحلیل عاملی تأییدی از نسخه ۳ نرم‌افزار Smart PLS استفاده گردیده است.

¹ Confirmatory Factor Analysis

² Partial Least Squares (PLS)

³ Average Variance Extracted (AVE)

⁴ Fornell and Larcker

۳-۴. رتبه‌بندی به روش آنتروپی شانون

پس از دستیابی به مدل نهایی تحقیق، نوبت به اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی می‌رسد. به این منظور، پژوهش از روش آنتروپی شانون بهره‌جسته است. آنتروپی شانون یکی از روش‌های اولویت‌بندی چند شاخصه است که به مفهوم عدم اطمینان اتکا دارد؛ به نحوی که در میان معیارها، معیاری که بیشترین نوسانات را داشته باشد، دارای ضریب اهمیت بیشتر و در نتیجه اولویت بالاتری است (ماکویی، ۱۳۸۷). به نقل از فخاری و رضائی پسته نوئی، (۱۳۹۶). بکارگیری آنتروپی شانون برای اولویت‌بندی در پژوهش‌های پیشین حسابداری مانند مقدس‌پور و ابراهیمی کردلر (۱۳۹۳)، ساعی و همکاران (۱۳۹۳)، و فخاری و رضائی پسته نوئی (۱۳۹۶) به کار رفته است. به این منظور، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی که پس از مرحله آزمون مدل به عنوان عناصر نهایی در مدل حضور دارند وارد فرآیند اولویت‌بندی می‌گردند. برای اولویت‌بندی عناصر مدل به روش آنتروپی شانون، از پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان به پرسشنامه مرحله پیمایشی و با طی مراحل زیر استفاده می‌گردد (ماکویی، ۱۳۸۷). به نقل از فخاری و رضائی پسته نوئی، ۱۳۹۶؛ بختیاری و خاکستری، (۱۳۹۵).

(۱) ابتدا مشاهدات (امتیازهای عددی پاسخ‌دهندگان بر اساس طیف لیکرت و برای هر گویه) در ماتریس تصمیم‌گیری قرار گرفته و از طریق رابطه (۱) نرمال می‌گردند.

$$p_{i,j} = \frac{a_{i,j}}{\sum_{i=1}^m a_{i,j}} ; \forall i, j \quad (\text{رابطه ۱})$$

در این رابطه، مقدار نرمال شده امتیاز عددی مشارکت‌کننده i به معیار j ، $a_{i,j}$ امتیاز عددی مشارکت‌کننده i به معیار j و m تعداد مشارکت‌کنندگان است.

(۲) مقدار آنتروپی هر معیار از طریق رابطه (۲) محاسبه می‌گردد که در آن، E_j آنتروپی معیار j است.

$$E_j = \frac{-1}{\ln(m)} \sum_{i=1}^m [p_{i,j} \ln p_{i,j}]; \forall j \quad (\text{رابطه ۲})$$

(۳) درجه انحراف هر معیار از طریق رابطه (۳) محاسبه می‌شود. در این رابطه، d_j درجه انحراف معیار j است.

$$d_j = 1 - E_j; \forall j \quad (\text{رابطه ۳})$$

(۴) در آخرین مرحله، وزن هر معیار از طریق رابطه ۴ محاسبه می‌شود.

$$w_j = \frac{d_j}{\sum_{i=1}^n d_j}; \forall j \quad (\text{رابطه ۴})$$

در این رابطه، w_j وزن معیار j و n تعداد معیارها است. هر چه وزن یک معیار بیشتر باشد، اهمیت آن معیار بیشتر بوده و در اولویت بالاتری قرار می‌گیرد. پژوهش حاضر برای اولویت‌بندی به روش آنتروپی شانون از نسخه ۲۰۱۳ نرم‌افزار Microsoft Excel استفاده نموده است.

۴. تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش

۴-۱. مدل برخاسته از ادبیات و مصاحبه‌ها

نتایج برخاسته از مرور ادبیات پیشین و تحلیل مصاحبه‌ها به روش تحلیل تم در قالب جدول شماره (۴) ارائه شده است. در این جدول، در کنار نمایش کامل مدل طراحی شده، منبع استخراج عناصر مدل هم ذکر گردیده است. به این منظور، منبع استخراج هر مفهوم مدل بر اساس ترکیبی از یک حرف انگلیسی (T) برای مربوطترین و مهم‌ترین متون بررسی شده در ادبیات و I برای مصاحبه‌های صورت گرفته) و یک عدد (از ۰۱ تا ۱۱ برای متون، و ۰۱ تا ۱۰ برای مصاحبه‌ها) تشکیل شده است. به عنوان مثال، منبع I07 به معنای اشاره به آن مفهوم (کد) در هفتمین مصاحبه صورت گرفته می‌باشد.

جدول شماره (۴) مدل برخاسته از ادبیات و مصاحبه‌ها

تم اصلی	تم‌های فرعی	مفاهیم	منبع استخراج
نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها	سازمان‌های غیرانتفاعی	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	T08, I03, I07
		نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	T03, I04, I06, I08, I09, I10
		ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	T05, T06, T07, T08, I05, I06, I07, I08, I09, I10
		کمک به پاسخگویی به ذینفعان	T08, T10, I01, I05, I06, I09
		تسهیل بهایابی کالا و خدمات	T06, T07, T08, I03, I06, I07, I08, I09, I10
نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها	سازمان‌های انتفاعی	تسهیل ارزیابی عملکرد	T04, T08
		تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	T01, T02, I03, I05, I06, I07, I08, I09, I10
		نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	T02, T11, I02, I04, I07
		ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	I08
		کمک به پاسخگویی به ذینفعان	I07
		تسهیل بهایابی کالا و خدمات	I07
		تسهیل ارزیابی عملکرد	T04

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول شماره (۴)، مدل شناسایی نیازهای اطلاعاتی شامل یک تم اصلی (نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها) است. در مصاحبه با خبرگان و نیز مرور ادبیات بر تفاوت نیازهای اطلاعاتی سازمان‌ها بر حسب نوع فعالیت‌های سازمان تاکید شد. همچنین از آنجایی که مصاحبه‌ها از تفاوت تمرکز و اولویت سازمان‌های انتفاعی و غیرانتفاعی نیروهای مسلح کشور بر نیازهای اطلاعاتی حکایت داشت، مدل با دو تم فرعی که نوع سازمان از حیث هدف فعالیت را در نظر می‌گیرند طراحی گردید. هر یک از تم‌های فرعی دارای ۶ مفهوم هستند که مهمترین نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها را شکل می‌دهند. همان‌گونه که تعداد منابع استخراج کدها نشان می‌دهد، بخش قابل توجهی از تمرکز متون و به ویژه مصاحبه‌شوندگان بر نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های

غیرانتفاعی بود که با تعدد سازمان‌ها و فعالیت‌های غیرانتفاعی نیروهای مسلح ج.ا.ایران مطابقت و همخوانی دارد.

۴-۲. تحلیل مرحله پیمایشی

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها، فرآیند تحلیل داده‌ها با تحلیل عاملی تأییدی به روش PLS آغاز شد تا روایی سازه پرسشنامه بررسی شود. مدل طراحی شده در نرم‌افزار مطابق جدول شماره (۴) و دارای یک متغیر مکنون درجه دوم (نیازهای اطلاعاتی) و دو متغیر مکنون درجه اول (سازمان‌های غیرانتفاعی و سازمان‌های انتفاعی) بود. همچنین هر کدام از متغیرهای مکنون درجه اول ۶ گویه متصل (۶ نیاز اطلاعاتی مطرح شده برای هر نوع سازمان) داشت. بررسی‌های اولیه نشان می‌داد که روایی همگرایی سازه‌ها کمی کمتر از مقدار قابل قبول ۰/۵ است. بنابراین دو گویه ۱ و ۹ که کمترین بار عاملی را داشتند به صورت مرحله‌ای از مدل خارج و مدل مجدداً برازش شد. در نهایت به مدل با ۱۰ گویه باقی مانده، که دارای شرایط مطلوب روش PLS بود، دست یافته شد. جدول شماره (۵) نتایج بررسی آلفای کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا (AVE) مدل نهایی را ارائه می‌دهد.

جدول (۵) نتایج بررسی پایایی کرونباخ، پایایی ترکیبی و روایی همگرا

سازه	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	AVE
نیازهای اطلاعاتی سازمان‌ها	۰/۸۳۸	۰/۸۷۱	۰/۷۷۱
سازمان‌های غیرانتفاعی	۰/۷۶۸	۰/۸۴۳	۰/۵۲۱
سازمان‌های انتفاعی	۰/۷۹۷	۰/۸۶۰	۰/۵۵۴

منبع: یافته‌های پژوهش

مطابق جدول شماره (۵)، مقدار آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرهای مکنون مدل بالاتر از ۰/۷ بوده و بر همین اساس مدل از حیث پایایی وضعیت مطلوبی دارد. همچنین مقدار AVE سازه‌ها بالاتر از ۰/۵ می‌باشد که نشان دهنده برقراری روایی همگرا در مدل است. جدول شماره (۶) ماتریس روایی واگرایی مدل به روش فورنل و لارکر (۱۹۸۱) را نشان می‌دهد.

جدول شماره (۶) ماتریس بررسی روایی واگرایی مدل

سازه	سازمان‌های غیرانتفاعی	سازمان‌های انتفاعی
سازمان‌های غیرانتفاعی	۰/۷۲۲	-
سازمان‌های انتفاعی	۰/۵۵۸	۰/۷۴۴

منبع: یافته‌های پژوهش

مطابق جدول شماره (۶)، هر کدام از سازه‌ها در مقایسه با سازه دیگر بالاترین همبستگی را با شاخص‌های خود دارد. بنابراین روایی واگرایی مدل هم سطح مطلوبی دارد. در مجموع، برقراری پایایی و روایی مدل نشان می‌دهد که می‌توان به نتایج مربوط به بارهای عاملی مدل برازش شده اتکا نمود. بارهای عاملی سازه‌ها و گویه‌های

مرتبط با آنها در جدول شماره (۷) ارائه شده است.

جدول شماره (۷) بارهای عاملی مدل

سازه‌ها	بار عاملی	گویه‌ها	بار عاملی
سازمان‌های غیرانتفاعی	۰/۸۷۹	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۰/۶۵۵
		ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	۰/۶۲۶
		کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۰/۷۵۳
		تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۰/۷۶۸
		تسهیل ارزیابی عملکرد	۰/۷۹۱
سازمان‌های انتفاعی	۰/۸۷۸	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	۰/۶۹۷
		نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۰/۷۶۴
		کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۰/۷۷۷
		تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۰/۶۵۳
		تسهیل ارزیابی عملکرد	۰/۸۱۷

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس جدول شماره (۷)، بار عاملی سازه‌ها و کلیه گویه‌های مدل نهایی از حداقل مقدار قابل قبول ۰/۵ بزرگتر هستند. بنابراین مدل دارای روایی سازه مطلوبی بوده و می‌توان به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌های پرسش‌نامه اتکا نمود. جدول شماره (۸) نتایج آزمون میانگین تک نمونه‌ای گویه‌های پرسش‌نامه را ارائه می‌دهد.

جدول (۸) نتایج آزمون میانگین تک نمونه‌ای پرسش‌نامه

نوع سازمان	شماره گویه	بار عاملی	میانگین مشاهدات	خطای معیار	آماره t	معناداری
سازمان‌های غیرانتفاعی	۲	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۴/۴۶۲	۰/۰۷۵	۱۹/۳۷۳	۰/۰۰۰
	۳	ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای	۴/۴۱۸	۰/۰۷۲	۱۹/۷۶۴	۰/۰۰۰
	۴	کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۴/۴۴۰	۰/۰۷۸	۱۸/۳۴۸	۰/۰۰۰
	۵	تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۴/۴۶۲	۰/۰۷۹	۱۸/۵۹۱	۰/۰۰۰
	۶	تسهیل ارزیابی عملکرد	۴/۴۹۵	۰/۰۸۲	۱۸/۲۷۹	۰/۰۰۰
سازمان‌های انتفاعی	۷	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی	۴/۳۸۵	۰/۰۷۸	۱۷/۸۰۳	۰/۰۰۰
	۸	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی	۴/۵۹۳	۰/۰۶۰	۲۶/۳۴۷	۰/۰۰۰
	۱۰	کمک به پاسخگویی به ذینفعان	۴/۵۰۶	۰/۰۷۹	۱۹/۱۲۶	۰/۰۰۰
	۱۱	تسهیل بهایابی کالا و خدمات	۴/۴۵۱	۰/۰۷۵	۱۹/۲۴۵	۰/۰۰۰
	۱۲	تسهیل ارزیابی عملکرد	۴/۴۷۳	۰/۰۷۹	۱۸/۷۱۹	۰/۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۸) نشان می‌دهد که میانگین امتیاز پاسخ‌های هر گویه بزرگتر از ۳ می‌باشد. نتایج آماره t مربوط به آزمون میانگین تک نمونه‌ای نشان می‌دهد که آماره t تمام گویه‌ها بزرگتر از مقدار بحرانی ۱/۹۶ می‌باشد.

همچنین مقدار معناداری آمارهای مربوط به هر گویه تا سه رقم اعشار صفر و بسیار کوچکتر از ۵ درصد می‌باشد. در نتیجه، از نظر خبرگان کلیه نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح ج.ا.ایران که در مدل قرار گرفته‌اند دارای نقش معنادار و بااهمیتی در مدل بوده و مدل مورد تأیید قرار می‌گیرد. مدل ارائه شده در جدول شماره (۸)، پاسخ پژوهش حاضر به نخستین پرسش تحقیق است.

۳-۴. اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی

در انتها، نوبت به اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی سازمان‌ها به روش آنتروپی شانون می‌رسد. جدول شماره (۹) نتایج اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی مربوط به سازمان‌های غیرانتفاعی را ارائه می‌دهد.

جدول شماره (۹) نتایج اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های غیرانتفاعی

اولویت	W_j	D_j	E_j	نیازهای اطلاعاتی
۱	۰/۲۲۷۹	۰/۰۰۳۹	۰/۹۹۶۱	تسهیل ارزیابی عملکرد
۲	۰/۲۱۳۰	۰/۰۰۳۶	۰/۹۹۶۴	تسهیل بهایابی کالا و خدمات
۳	۰/۲۱۰۶	۰/۰۰۳۶	۰/۹۹۶۴	کمک به پاسخگویی به ذینفعان
۴	۰/۱۸۵۱	۰/۰۰۳۱	۰/۹۹۶۹	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی
۵	۰/۱۶۳۳	۰/۰۰۲۸	۰/۹۹۷۲	ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای

منبع: یافته‌های پژوهش

طبق جدول شماره (۹)، مهم‌ترین نیاز اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های غیرانتفاعی تسهیل در ارزیابی عملکرد (با وزن ۰/۲۲۷۹) است. تسهیل بهایابی کالا و خدمات (با وزن ۰/۲۱۳۰)، کمک به پاسخگویی به ذینفعان (با وزن ۰/۲۱۰۶) و نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی (با وزن ۰/۱۸۵۱) در رتبه‌های دوم تا چهارم سلسله مراتب نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های غیرانتفاعی قرار گرفته‌اند. در نهایت، ایفای نقش در کنترل بودجه آخرین اولویت در میان نیازهای اطلاعاتی این سازمان‌ها را از آن خود کرده است. جدول شماره (۱۰) نتایج اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی مربوط به سازمان‌های انتفاعی را ارائه می‌دهد.

جدول شماره (۱۰) نتایج اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی

اولویت	W_j	D_j	E_j	نیازهای اطلاعاتی
۱	۰/۲۳۱۳	۰/۰۰۳۶	۰/۹۹۶۴	کمک به پاسخگویی به ذینفعان
۲	۰/۲۲۳۹	۰/۰۰۳۵	۰/۹۹۶۵	تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی
۳	۰/۲۲۳۵	۰/۰۰۳۴	۰/۹۹۶۶	تسهیل ارزیابی عملکرد
۴	۰/۲۰۳۱	۰/۰۰۳۱	۰/۹۹۶۹	تسهیل بهایابی کالا و خدمات
۵	۰/۱۸۸۲	۰/۰۰۲۸	۰/۹۹۸۲	نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترل‌های داخلی

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج ارائه شده در جدول شماره (۱۰) از آن حکایت دارد که کمک به پاسخگویی به ذینفعان با وزن ۰/۲۳۱۳ بالاترین اولویت را در میان نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های انتفاعی نیروهای مسلح دارد. پس از آن، تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی با وزن (۰/۲۲۳۹) دومین نیاز بااهمیت سازمان‌های انتفاعی

نیروهای مسلح در بکارگیری یک سیستم اطلاعاتی حسابداری است. تسهیل ارزیابی عملکرد و تسهیل بهایابی کالا و خدمات به ترتیب با وزن‌های ۰/۲۳۳۵ و ۰/۲۰۳۱ سومین و چهارمین نیاز اطلاعاتی حسابداری این سازمان‌ها هستند. نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترلهای داخلی با وزن اهمیت ۰/۱۱۸۲ در آخرین اولویت در این زمینه قرار دارد.

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

پژوهش حاضر به شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌های نیروهای مسلح ج.ا.ایران پرداخت. در ابتدا با مرور ادبیات پیشین مهم‌ترین نیازهای اطلاعاتی حسابداری سازمان‌ها، به ویژه سازمان‌های فعال در بخش عمومی و به طور اخص نیروهای مسلح، شناسایی گردید. سپس ده مصاحبه با خبرگان صورت گرفت تا شرایط بومی سازمان‌های نیروهای مسلح کشور در طراحی مدل نیازهای اطلاعاتی حسابداری آنان لحاظ گردد. مرور ادبیات و تحلیل مصاحبه به روش تحلیل تم نشان داد که سازمان‌ها با شش نیاز اطلاعاتی حسابداری مهم شامل «تهیه اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی»، «نقش مؤثر در ارتقا و بهبود کنترلهای داخلی»، «ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای»، «کمک به پاسخگویی به ذینفعان»، «تسهیل بهایابی کالا و خدمات» و «تسهیل ارزیابی عملکرد» روبرو هستند. همچنین ادبیات و مصاحبه‌ها نشان دادند که باید در نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی و غیرانتفاعی تمایز قائل شد. در ادامه، مدل در قالب یک پرسشنامه به خبرگان ارائه گردید تا به صورت پیمایشی مورد آزمون قرار گیرد. نتایج نشان داد که هر یک از انواع سازمان‌ها دارای ۵ نیاز اطلاعاتی مهم هستند که انتظار دارند سیستم اطلاعاتی حسابداری بتواند آنها را رفع نماید. این نتایج پاسخ کسب شده برای پرسش نخست پژوهش بود. در انتها و در پاسخ‌گویی به پرسش دوم پژوهش، نیازهای اطلاعاتی شناسایی شده به روش آنتروپی شانون و به تفکیک سازمان‌های انتفاعی و غیرانتفاعی اولویت‌بندی گردیدند. در ادامه یافته‌ها، مقایسه آنان با پژوهش‌های پیشین و پیشنهادات بر مبنای یافته‌ها برای سازمان‌های غیرانتفاعی و انتفاعی به طور مجزا مطرح می‌گردد.

نتایج پیرامون سازمان‌های غیرانتفاعی: یافته‌ها نشان می‌دهد که تسهیل ارزیابی عملکرد دارای نقش معناداری در میان نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های نیروهای مسلح است. این مورد بیشترین اولویت در میان نیازهای اطلاعاتی در سازمان‌های غیرانتفاعی را داشت. بنابراین سازمان‌های غیرانتفاعی نیازمند سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری هستند که بتواند ارزیابی عملکرد را تسهیل نماید. این یافته با نظرات مطالعات پیشین مانند آنتال (۲۰۰۵)، فونل و جواستیاک (۲۰۱۰) و گزارش ارزیابی عملکرد وزارت دفاع بریتانیا (۲۰۱۹) مطابقت داشته و از نقش سیستم اطلاعاتی حسابداری در ارزیابی عملکرد از چشم‌اندازهای متفاوت مالی، اقتصادی، اجتماعی و سایر ابعاد مرتبط حمایت می‌نماید. بر این اساس به سازمان‌های غیرانتفاعی نیروهای مسلح و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی آنها پیشنهاد می‌شود در زمان طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به توانمندی‌های سیستم در تسهیل ارزیابی عملکرد دقت نمایند. دیگر یافته پژوهش معنادار بودن نقش نیاز اطلاعاتی مربوط به بهایابی کالا و خدمات و تسهیل در رفع این نیاز توسط سیستم اطلاعاتی حسابداری بود.

این مورد در سازمان‌های غیرانتفاعی اولویت دوم را در میان نیازهای اطلاعاتی داشت. این یافته با مطالعات و گزارش‌های پیشین مانند فونل و چواستیاک (۲۰۱۰) و گزارش سالانه وزارت دفاع ملی تایوان (۲۰۱۵ و ۲۰۱۹) همخوانی دارد. بر این اساس، به سازمان‌های غیرانتفاعی نیروهای مسلح و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی توصیه می‌شود که در زمان طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به فراخور فعالیت‌های سازمان‌ها به توانایی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری در تسهیل بهایابی کالا و خدمات دقت نمایند.

کمک به ایفای پاسخ‌گویی در قبال ذینفعان از دیگر انتظاراتی است که سازمان‌های نیروهای مسلح از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری دارند. نتایج اولویت‌بندی نشان داد که این مورد در سازمان‌های غیرانتفاعی در اولویت سوم قرار دارد. این یافته با تأکید انجمن‌های حرفه‌ای مانند GASB (۱۹۹۳) و IFAC (۲۰۰۸) بر توانمندی سیستم حسابداری در این زمینه تطابق دارد. به سازمان‌ها و عرضه‌کنندگان سیستم‌ها به نیروهای مسلح توصیه می‌شود که حتماً در طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری خود به قابلیت‌های سیستم‌ها در کمک به ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی در قبال گروه‌های متعدد ذینفعان مانند شهروندان و نمایندگان آنان، کارکنان، تأمین‌کنندگان منابع، دولت و سایر گروه‌های مرتبط عنایت داشته باشند. نیاز به ارتقا و بهبود کنترل داخلی دیگر نیاز اطلاعاتی مهمی بود که نیاز به رفع آن از طریق سیستم اطلاعاتی حسابداری به تأیید پژوهش حاضر رسید. این نیاز در سازمان‌های غیرانتفاعی اولویت چهارم را در میان نیازهای اطلاعاتی داشت. بر این اساس، می‌توان نقش معنادار و در عین حال کم‌اهمیت‌تر رفع این نیاز در سازمان‌های نیروهای مسلح را متوجه شد. تأکید بر نقش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در بهبود و ارتقای کنترل‌های داخلی با مطالعات پیشین مانند رامنی و همکاران (۲۰۱۲) مطابقت دارد. ایفای نقش در بودجه‌بندی و کنترل بودجه‌ای انتظار دیگری است که سازمان‌های غیرانتفاعی از سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری خود دارند. این مورد در میان نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های غیرانتفاعی دارای اولویت پنجم بود. در مقابل، این نیاز اطلاعاتی در میان نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی حضور ندارد. این یافته با وابستگی سازمان‌های غیرانتفاعی به بودجه عمومی سالانه و قدرت سازمان‌های انتفاعی در تولید ثروت و اتکای بسیار کمتر به بودجه سالانه همخوانی دارد. همچنین این یافته با مطالعات و گزارش‌های پیشین مانند فونل و چواستیاک (۲۰۱۰) و گزارش سالانه وزارت دفاع ملی تایوان (۲۰۱۵) مطابقت است. بر همین اساس به سازمان‌های غیرانتفاعی و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی آنها توصیه می‌شود در زمان طراحی سیستم‌ها و یا ارزیابی و انتخاب از میان سیستم‌های موجود به توانمندی سیستم در بهبود فرایند بودجه‌بندی و کنترل بر بودجه دقت نمایند.

نتایج پیرامون سازمان‌های انتفاعی: یافته‌های پژوهش از آن حکایت دارد که کمک به ایفای پاسخ‌گویی در قبال ذینفعان نخستین اولویت در میان نقش سیستم اطلاعاتی حسابداری در رفع نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی نیروهای مسلح است. این مورد اهمیت بسیار بالای سیستم حسابداری و گزارشگری مالی در ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی سازمان‌ها در قبال ذینفعان خود را نشان داده و با تأکید انجمن‌های حرفه‌ای مانند GASB (۱۹۹۳) و IFAC (۲۰۰۸) بر توانمندی سیستم حسابداری در این زمینه همخوانی دارد. به سازمان‌های انتفاعی و عرضه‌کنندگان سیستم‌ها به نیروهای مسلح توصیه می‌شود که حتماً در طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های

اطلاعاتی حسابداری خود به قابلیت‌های سیستم‌ها در کمک به ایفای مسئولیت پاسخ‌گویی در قبال ذینفعانی مانند کارکنان، تأمین کنندگان منابع، مشتریان، دولت، گونه‌های زیست‌محیطی و سایر گروه‌های مرتبط عنایت داشته باشند.

طبق یافته‌ها، سازمان‌های انتفاعی سیستم حسابداری را به عنوان منبعی از اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی می‌دانند. نیاز به اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری دومین نیاز بااهمیت سازمان‌های انتفاعی است که این امر با تأکید انجمن‌های حرفه‌ای مانند IFAC (۲۰۰۸) بر محوری بودن نقش حسابداری در رفع نیازهای اطلاعاتی مربوط به تصمیم‌گیری‌های اقتصادی همخوانی دارد. با این حال، این نیاز در مرحله آزمون مدل از سلسله نیازهای سازمان‌های غیرانتفاعی کنار گذاشته شد. این موضوع می‌تواند ریشه در ماهیت فعالیت‌های این سازمان‌ها در زمینه‌هایی مانند تأمین امنیت و یا سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و نه زمینه‌های اقتصادی داشته باشد. در مجموع، به سازمان‌های انتفاعی و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی توصیه می‌شود که در طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های حسابداری به توانمندی آنها جهت جمع‌آوری، پردازش و گزارشگری اطلاعات مفید برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی سازمان توجه نمایند.

تسهیل ارزیابی عملکرد در میان نیازهای سازمان‌های انتفاعی اولویت سوم را کسب نموده است که این یافته با مطالعات پیشین مانند دمسکی (۲۰۰۸) و فونل و چواستیاک (۲۰۱۰) همخوانی و از نقش بااهمیت سیستم اطلاعاتی حسابداری در رفع این نیاز حکایت دارد. بنابراین به سازمان‌های انتفاعی نیروهای مسلح و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی آنها پیشنهاد می‌شود در زمان طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به توانمندی‌های سیستم در تسهیل ارزیابی عملکرد دقت نمایند. تسهیل بهیابایی کالا و خدمات چهارمین اولویت را در رفع نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی نیروهای مسلح داشت. این یافته با مطالعات و گزارش‌های پیشین مانند فونل و چواستیاک (۲۰۱۰) و رامنی و همکاران (۲۰۱۲) همخوانی دارد. بر این اساس، به سازمان‌های انتفاعی نیروهای مسلح و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی توصیه می‌شود که در زمان طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری به توانایی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری در تسهیل بهیابایی کالا و خدمات توجه کنند. نیاز به ارتقا و بهبود کنترل داخلی پنجمین اولویت در میان نیازهای اطلاعاتی سازمان‌های انتفاعی بود که این یافته از نقش معنادار و در عین حال کم‌اهمیت‌تر آن حکایت داشت. تأکید بر نقش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در بهبود و ارتقای کنترل‌های داخلی با مطالعات پیشین مانند رامنی و همکاران (۲۰۱۲) مطابقت دارد. بر اساس یافته‌ها به سازمان‌های انتفاعی و عرضه‌کنندگان سیستم‌های اطلاعاتی آنها توصیه می‌شود به توانمندی‌های سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری در زمینه بهبود و ارتقای کنترل‌های داخلی در زمان طراحی، ارزیابی و انتخاب سیستم‌ها دقت نمایند.

هر پژوهش دارای محدودیت‌های خود است و پژوهش حاضر نیز از این قاعده مستثنی نیست. مهمترین محدودیت پژوهش حاضر لحاظ نمودن روابط احتمالی میان نیازهای اطلاعاتی است. پژوهش حاضر انواع نیازهای اطلاعاتی را به عنوان مفاهیمی مجزا شناسایی و اولویت‌بندی نموده است. با این حال، امکان دارد که برخی نیازها دارای روابط علی بوده و رفع برخی منجر به رفع کلی یا جزئی برخی نیازهای دیگر شود. از آنجایی

که امکان تبیین روابط علی احتمالی میان نیازهای اطلاعاتی موضوع این پژوهش نبوده و کنترل آن هم برای پژوهشگران امکان نداشت، از پیامدهای احتمالی آن چشم‌پوشی شده است.

منابع و مأخذ

منابع فارسی

- باباجانی، جعفر (۱۳۷۸). *ارزیابی ظرفیت مسئولیت پاسخگویی نظام حسابداری و گزارشگری مالی دولت جمهوری اسلامی ایران*. رساله دکتری حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، ایران.
- باباجانی، جعفر. (۱۳۸۸). *حسابداری و کنترل‌های مالی دولتی*. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- باباجانی، جعفر؛ پورزندی، حسین محمد؛ عالی‌ور، عزیز؛ علی‌مدد، مصطفی؛ صاره راز، علی؛ موسوی، سیدمصطفی؛ غفاری، اسماعیل؛ اسلامی، جواد و آخوندی، فریدون (۱۳۸۸). *پژوهشی در مبانی نظری حسابداری و گزارشگری مالی شهرداری‌ها (جلد اول: مفاهیم بنیادی حسابداری و گزارشگری مالی شهرداری‌ها)*. تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.
- باباجانی، جعفر و چهارده چریکی، معصومه (۱۳۹۱). *شناسایی استفاده کنندگان گزارش‌های مالی شهرداری، نیازهای اطلاعاتی آنها و اهداف آنها از استفاده از گزارش‌های مالی، مجله پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۴، شماره ۴، ص ۱-۱۸*.
- بختیاری، اسحاق و خاکستری، مرضیه (۱۳۹۵). *اولویت‌بندی شاخص‌های مورد استفاده در رتبه‌بندی بانک‌ها با استفاده از تکنیک آنتروپی شانون*. پنجمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، سن پترزبورگ، روسیه.
- داوری، علی و رضازاده، آرش (۱۳۹۲). *مدل‌سازی معادلات ساختاری با نرم‌افزار PLS*. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی، چاپ اول: ۱۳۹۲.
- دانایی فرد، حسن؛ الوانی، سید مهدی و آذر، عادل (۱۳۹۴). *روش‌شناسی پژوهش کمی در مدیریت: رویکردی جامع*. صفار، چاپ دهم: پاییز ۱۳۹۴.
- ریاضی، مهدی؛ فتحی، صمدی؛ اورادی، جواد و شکوه، احمدعلی (۱۳۹۸). *تأثیر معیارهای حسابداری سرمایه انسانی بر بهره‌وری سرمایه انسانی در نیروهای مسلح (مورد مطالعه یگان‌های استان خراسان رضوی)*. فصلنامه اقتصاد دفاع، دوره ۴، شماره ۱۴، ص ۵۵-۷۷.
- سازمان حسابرسی (۱۳۸۶). *استانداردهای حسابداری*، نشریه ۱۶۰.
- سازمان حسابرسی (۱۳۹۴). *استانداردهای حسابداری بخش عمومی*. قابل دسترسی در آدرس: <https://audit.org.ir/WFrmCodifiedStandardView.aspx?Id=3>
- ساعی، محمد جواد؛ باقرپور و لاشانی، محمدعلی و موسوی بایگی، سید ناصر (۱۳۹۳). *بررسی اهمیت استفاده از اطلاعات تجدید ارائه شده در پیش‌بینی سود و رتبه‌بندی شرکتها*. دو فصلنامه اقتصاد پولی، مالی، دوره ۲۱، شماره ۸، ص ۱۷۵-۲۱۰.
- عمادی، کیارش و حجتی فرد، حامی (۱۳۹۹). *امکان‌سنجی پیاده‌سازی بودجه‌ریزی عملیاتی در نیروهای مسلح با رویکرد ارتقای بهره‌وری*. فصلنامه اقتصاد دفاع، دوره ۵، شماره ۱۵، ص ۷۵-۱۰۴.

- فخاری، حسین و رضائی پسته نوئی، یاسر (۱۳۹۶). تبیین مدلی برای سنجش محیط اطلاعاتی شرکت، فصلنامه حسابداری مالی، دوره ۹، شماره ۳۳، ص ۱۲۱-۱۴۷.
- قائمی، محمدحسین؛ کامیاب نوروزی، رضا و معصومی، جواد (۱۳۹۱). تطابق توانمندی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری با نیازهای اطلاعاتی و تاثیر آن بر عملکرد شرکت‌ها، دانش حسابرسی، دوره ۱۲، شماره ۴۶، ص ۴۸-۶۱.
- ماکویی، احمد (۱۳۸۷). تکنیک‌های تصمیم‌گیری، تهران: انتشارات مهر و ماه نو.
- محبوب، سیامک و حسن‌زاده، محمد (۱۳۸۷). بیان نیاز اطلاعاتی، فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، دوره ۱۵، شماره ۸۹، ص ۹۰-۱۱۱.
- مقدس پور، هنگامه و ابراهیمی کردلر، علی (۱۳۹۲). تدوین و تبیین مدل توسعه حسابداری مدیریت در ایران، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۳، شماره ۱۰، ص ۷۳-۱۰۶.
- مؤمنی، منصور و فعال قیومی، علی (۱۳۹۰)، تحلیل‌های آماری با استفاده از SPSS، مؤلف، تهران.

منابع لاتین

- Abu-Musa, A. A. (2005). The Determinates of Selecting Accounting Software: A Proposed Model. *The Review of Business Information Systems*, 9(3), 85-110.
- Antal, E. (2005). *Performance Measurement in Defense: The Difficulties of Measuring Efficiency and Effectiveness in Defense*. Doctoral Thesis, Budapest University.
- Babbie, E. R. (2007). *The Practice of Social Research*. CA: Thomas Wadsworth, 11th edition. Translated into Persian by Fazel, R. SAMT Publication: Tehran.
- Berisha-Shaqiri, A. (2014). Management Information System and Decision-Making. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 3(2), 19-23.
- Braun, V., and Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(4), 77-101.
- Bruno, A. (2014) Harmonizing Budgeting and Accounting: The Case of Italy. *Open Journal of Accounting*, 3 (3), 38-44.
- Bujaki, M. L. (2010). Cost-benefit analysis in correspondence related to building the Rideau Canal. *Accounting History*, 5(2): 229-251. Quoted in Funnell, W. & Chwastiak, M. (2010). Editorial: Accounting and the military. *Accounting History*, 5(2), 147-152.

- Case, D. O. (2006). Information behavior. *Annual Review of Information Science and Technology*, 40(1), 293-327.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Approaches*. 2nd edition, Translated into Persian by Danaiefard, H., and Kazemi. H., Saffar Publication: Tehran.
- Demski, J. S. (2008). *Managerial Uses of Accounting Information*. 2nd edition, NY: Springer.
- FASB. (2006). *Conceptual Framework For financial Reporting: Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-Useful Financial Reporting Information*. Connecticut: Norwalk.
- Flick, U. (2006). *An Introduction to Qualitative Research*. 3rd Edition. Translated into Persian by Jalili, H. Tehran: Ney Publication co.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1): 39-50
- Funnell, W. & Chwastiak, M. (2010). Editorial: Accounting and the military. *Accounting History*, 5(2), 147-152.
- GASB. (1993). *Codification of Governmental Accounting and Financial Reporting Standards (objectives of financial reporting)*. U.S.A.
- Great Britain Ministry of Defence. (2019). *Ministry of Defence Annual Reports and Accounts 2018-19*. OGL Publication.
- IASB. (2018). *Conceptual Framework for Financial Reporting*, Retrieved from: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/conceptual-framework/>
- IFAC. (2008). *Conceptual framework for general purpose financial reporting by public sector Entities*. Retrieved from <https://www.iaasb.org/publications-1?publication-type=19&EDID=0147> .
- Quang Huy, Ph. & Kien Puch, V. (2020). The impact of public sector scorecard adoption on the effectiveness of accounting information systems towards the sustainable performance in public sector. *Cogent Business & Management*, 7(1), DOI: 10.1080/23311975.2020.1717718 .

- Ramdany, & Yadiati, W. (2018). Budgetary discipline & factors that influence it: Study case in Ministries of Indonesia. *Risk Governance and Control: Financial Markets & Institutions*, 8(1): 49- 58.
- Romney, M. B., and Steinbart, P. J., Mula, J. M., McNamara, R., & Tonkin, T. (2012). *Accounting Information Systems*, 12th edition, Pearson International.
- Smith, J., & Puasa, P. (2016). Critical factors of Accounting Information Systems (AIS) effectiveness: A qualitative study of the Malaysian federal government qualitative study of the Malaysian federal government. *Proceedings of the Br. Account Finance Association Annual Conference 2016*, March 21-23, University of Bath, Somerset, UK.
- Taiwan Ministry of National Defense. (2015). *National Defense Report*. Retrieved from <https://www.ustaiwandefense.com/taiwan-ministry-of-national-defense-reports/>
- Taiwan Ministry of National Defense. (2019). *National Defense Report*. Retrieved from <https://www.ustaiwandefense.com/taiwan-ministry-of-national-defense-reports/>
- Thomas, D. R. (2006). A General Inductive Approach for Analyzing Qualitative Evaluation Data. *American Journal of Evaluation*, 27(2), 237-246.
- Tian, N., & Su. F. (2021). *A New Estimate of China's Military Expenditure*. Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), Sweden.

Identifying and Ranking the Informational Requirements of the Iranian Armed Forces' Accounting Organizations

Seyed Mohamad Mirmohamadi Shektaei¹
Mehdi Nikravesh*²

Abstract

The Identification and ranking of the informational requirements of an accounting organization provides the first step towards decreasing the probability of acting on irrelevant or erroneous information, and thus, improving the performance and avoiding risks such as financial loss or time-wastage. Despite the importance of this matter, thus far there has been no comprehensive study of the informational requirements of the Iranian armed forces' accounting organizations which form a significant subset of the Iranian public sector. As such, the aim of this study is to identify and rank the informational requirements of such organizations. For this purpose, modus operandi of this study consisted of reviewing the relevant literature on the matter and conducting interviews with 10 experts in this field. After analyzing the data via thematic analysis method, a survey was developed and subsequently filled by 91 respondents. The statistical findings point towards the importance of five accounting information requirements for both for-profit and not-for-profit organizations. Finally, the findings were ranked via the Shannon entropy method. "Facilitating the performance evaluations", "improving accountability towards stakeholders" have the highest priority, whilst "the role of accounting system in budgeting" and "implementing and improving internal controls have the lowest priority, respectively. These findings could be utilized by relevant organizations and information systems suppliers, for the design, evaluation, selection, and implementation accounting information systems.

Keywords: information needs, military organizations, accounting information systems.

¹ Ph.D. in Accounting, Faculty of Accounting and Management, Islamic Azad University, Babol Branch, Mazandaran, Iran. (smohamadmmohamadi@gmail.com)

² PhD in Accounting, Faculty of Accounting and Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. Corresponding Author. (m.nikravesh67@gmail.com)